

ПОДАТКОВИЙ ПРАКТИКУМ

ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИН: ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ

ПОПУЛЯРНІСТЬ ТОРГІВЛІ ТОВАРАМИ ЧЕРЕЗ ІНТЕРНЕТ НЕУХИЛЬНО ЗРОСТАЄ. ТАКА ТОРГІВЛЯ ВИГІДНА І ПРОДАВЦЯМ, І ПОКУПЦЯМ. ПРОДАВЦІ ЗА РАХУНОК ЕКОНОМІЇ НА ТОРГОВИХ ПЛОЩАХ МАЮТЬ МОЖЛИВІСТЬ ЗАПРОПОНУВАТИ ПОКУПЦЯМ ВИГІДНІШІ ЦІНИ В ПОРІВНЯННІ ЗІ ЗВИЧАЙНИМИ МАГАЗИНАМИ. А ПОКУПЦЕВІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПОКУПКИ НЕ ПОТРІБНО НАВІТЬ ВИХОДИТИ З ДОМУ. ПРО ТЕ, ЩО ЯВЛЯЄ СОБОЮ ІНТЕРНЕТ-ТОРГІВЛЯ, ЯКІ ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ ТА ЯК ВРАХОВУЮТЬСЯ ТАКІ ОПЕРАЦІЇ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ТА ПОДАТКОВОМУ ОБЛІКУ, ВИ ДІЗНАЄТЕСЯ З ЦЬОЇ СТАТТІ.

У підготовці матеріалу брала участь Оксана Тищенко, бухгалтер-ревізор ПП «Бухгалтерська фірма «Спеціаліст»», www.spec.od.ua

ЩО Ж ТАКЕ ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИН?

Для кращого розуміння питання передусім значимо, що **інтернет-магазин** – це сукупність програм, які функціонують на web-сайті та дозволяють покупцеві дистанційно вибрати і замовити необхідний товар або послугу, оформити таке замовлення. Функції вітрини і торгового залу виконують «сторінки» з ілюстрованим каталогом товарів/послуг, а функції консультантів – підказки, інструкції та опис.

Чинне законодавство не має ніяких нормативних документів, котрі б регулювали діяльність інтернет-магазинів та давали чітке визначення цьому поняттю. У Правилах продажу товарів на замовлення та поза торговельними або офісними приміщеннями від 19.04.2007 р. № 103 (далі – Правила № 103) знаходимо визначення діяльності з продажу товарів на замовлення, до якої можна віднести і роботу інтернет-магазинів. А саме: «Суб'єкти господарювання можуть продавати товари на замовлення споживачів через спеціалізовані магазини, крамниці, магазини-склади, через відділи замовлень магазинів (крамниць), а також за допомогою засобів дистанційного зв'язку».

Правові основи такого виду торгівлі визначені у ст. 702 Цивільного кодексу України від 16.01.2003 р. № 435-IV, де вказано, що товари можуть продаватися шляхом ознайомлення покупця зі зразком товару (за описом, каталогом, через мережу Інтернет тощо) і дана угода буде договором купівлі-продажу за зразком. При цьому товар доставляється в заявлене покупцем місце (наприклад, це місце про-

живання або роботи покупця чи пошта) та договір купівлі-продажу вважається виконаним.

Крім того, враховуючи, що торгівля через Інтернет – це, в першу чергу, продаж кінцевим споживачам, такий вид належить до роздрібною торгівлі (п. 4.4 розд. 4 Національного стандарту України ДСТУ 4303:2004 «Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та визначення понять»). Тому, крім вищезазначених правил, необхідно керуватися наступними нормативними документами.

- Правила роздрібною торгівлі непродовольчими товарами, затверджені наказом Міністерства економіки України від 19.04.2007 р. № 104.

- Правила роздрібною торгівлі продовольчими товарами, затверджені наказом Міністерства економіки України від 11.07.2003 р. № 185.

- Порядок провадження торговельної діяльності та правила торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 15.06.2006 р. № 833.

Відповідно до п. 1.3 розд. 1 Правил № 103, асортимент товарів, які продаються на замовлення та поза торговельними або офісними приміщеннями, визначається суб'єктом господарювання самостійно, крім товарів, продаж яких згідно із законодавством заборонений. До заборонених товарів для продажу через Інтернет відносяться лише лікарські засоби (п. 2.5 розд. 2 наказу Міністерства охорони здоров'я України «Ліцензійні умови провадження господарської діяльності виробництва лікарських засобів, оптової, роздрібною торгівлі лікарськими засобами» від 31.10.2011 р. № 723).

Однак слід пам'ятати, що у випадках, коли товар, який придбаний у інтернет-магазині, доставляється поштою, забороняється пересилати вогнепальну зброю всіх видів і боєприпаси до неї, холодну зброю та інші предмети, спеціально призначені для нападу та оборони (кастети, стилети, балончики з рідиною паралітичної дії і т. п.), вибухові, легкозаймисті або інші небезпечні речовини і т. п. (пп. 32, 37 Правил надання послуг поштового зв'язку, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 05.03.2009 р. № 270).

ПОРЯДОК РОБОТИ ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИНУ

Процес відвідування інтернет-магазину зазвичай виражається в тому, що покупець заходить на сайт інтернет-магазину та, відповідно до наведених на ньому описів товарів та представлених їхніх фотографій, вибирає потрібний товар та складає його у віртуальний кошик. Обраний товар доставляється покупцеві в місце, зазначене при оформленні замовлення, або такий покупець здійснює самовивіз товару зі складу. При отриманні товару покупцю надається завірений печаткою один екземпляр бланку замовлення, розрахунковий документ (чек реєстратора розрахункових операцій (далі – РРО)), товарний чек, накладна), який підтверджує здійснення покупки. Крім того, на товари, на які встановлено гарантійні строки, видається технічний паспорт або інший документ, що його замінює.

Зауважимо, що відповідно до ч. 2 ст. 13 Закону України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 р. № 1023-XII (далі – Закон № 1023-XII) та п. 1.6 розд. 1 Правил № 103 ще до укладення договорів продавець зобов'язаний надати споживачеві (розмістити на власному сайті) наступну інформацію:

- найменування продавця (виконавця), його місцезнаходження та порядок прийняття претензії;
- основні характеристики продукції;
- ціна, включаючи плату за доставку, та умови оплати;
- гарантійні зобов'язання та інші послуги, пов'язані з утриманням чи ремонтом продукції;
- інші умови поставки або виконання договору;
- мінімальна тривалість договору, якщо він передбачає періодичні поставки продукції або послуг;
- вартість телекомунікаційних послуг, якщо вона відрізняється від граничного тарифу;
- період прийому пропозицій;
- порядок розірвання договору.

Факт надання інформації повинен бути підтверджений письмово або за допомогою електронного повідомлення. Інформація, підтверджена таким чином, не може бути змінена продавцем в односторонньому порядку. Якщо послуга надається заходами дистанційного зв'язку і оплачується через оператора телекомунікаційних послуг, то підтвердження інформації не вимагається.

У разі ненадання такої інформації суб'єкт господарювання несе відповідальність згідно зі ст.ст. 15 і 23 Закону № 1023-XII. Зокрема, відповідно до п. 7 ч. 1 ст. 23 Закону № 1023-XII за відсутність необхід-

ної, доступної, достовірної та своєчасної інформації про продукцію на суб'єкта господарювання накладається штраф у розмірі 30% вартості від одержаної для реалізації партії товару, виконаної роботи, наданої послуги, але не менше 5 неоподаткованих мінімальних доходів громадян.

Вимоги споживача до якості, безпеки, гарантійного ремонту та обміну товарів задовольняються продавцем відповідно до Закону № 1023-XII.

Порядок розірвання договорів, укладених на відстані, викладено в ст. 13 Закону № 1023-XII та пп. 1.8–1.11 розд. 1 Правил № 103. Так після укладення угоди покупець має право розірвати договір в односторонньому порядку шляхом повідомлення про це продавцю протягом 14 днів з моменту надання інформації про угоду, або з моменту одержання товару, або з моменту поставки товару. У разі продажу матеріальних речей їх повернення також свідчить про розірвання договору. Цей термін збільшується до 90 днів при наданні покупцю недостовірної чи неповної інформації про угоду (з моменту отримання виправленої інформації розірвання договору відбувається за загальними правилами протягом 14 днів), або при продажу матеріальних речей – з моменту одержання чи першої поставки товару.

Однак споживач не має права розірвати договір в односторонньому порядку якщо:

- надання послуги, або поставка товару електронними засобами зв'язку за згодою споживача, відбулася до закінчення строку розірвання договору, визначеного у ч. 4 ст. 13 Закону № 1023-XII, про що споживачеві було повідомлено у підтвердженні інформації;
- ціна товару або послуги залежить від котирувань на фінансовому ринку, тобто перебуває поза контролем продавця;
- договір стосується виготовлення чи переробки товару на замовлення споживача, тобто якщо товар не може бути проданий іншим особам або може бути проданий лише з істотними фінансовими втратами для продавця (виконавця);
- споживач відкрив аудіо- чи відеокасету або носій комп'ютерного забезпечення, які постачаються запечатаними;
- договір стосується доставки періодичних видань;
- договір стосується лотерей чи інших азартних ігор.

Відносно повернення коштів покупцю при розірванні договору звертаємо увагу, що чинним законодавством не встановлено ніяких обмежень відносно способу здійснення розрахунків з покупцем за повернений товар. Тобто сторонам договору дозволяється вирішувати це питання на свій розсуд (з урахуванням існуючих домовленостей з банком та відсутності у договорах заборони на повернення готівкою).

ЛІЦЕНЗІЇ ТА ПАТЕНТИ

Відповідно до п. 1.3 розд. 1 Порядку № 103 у випадках, передбачених законодавчими актами, суб'єкт господарювання, який здійснює продаж

товарів на замовлення та поза торговельними або офісними приміщеннями, повинен отримати відповідні дозвільні документи (ліцензії, торговельний патент тощо).

Що стосується отримання **ліцензії** на торгівлю через інтернет-магазин (як вид діяльності), то такий вид торгівлі ліцензуванню не підлягає. Тобто в цьому випадку отримувати ліцензію не потрібно.

Відносно придбання **торгових патентів** зазначимо наступне.

Відповідно до підп. 267.1.1 п. 261.1 ст. 261 Податкового кодексу України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (далі – ПКУ) суб'єкт господарювання, який займається торговельною діяльністю у пунктах продажу товарів, є платником збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності.

Торговельна діяльність – це роздрібна та оптова торгівля, діяльність у торговельно-виробничій (ресторанне господарство) сфері за готівку, інші готівкові платіжні засоби та з використанням платіжних карток (підп. 14.1.246 п. 14.1 ст. 14 ПКУ).

До пунктів продажу товарів відносяться:

- магазин, інша торговельна точка, які розташовані в окремому приміщенні, будівлі або їх частині, і мають торговельний зал для покупців або використовують для торгівлі його частину;

- кіоск, палатка, інша мала архітектурна форма, яка розташована в окремому приміщенні, але не має вбудованого торговельного залу для покупців;

- автомагазин, розвозка, інший вид пересувної торговельної мережі;

- лоток, прилавок, інший вид торговельної точки у відведеному для торговельної діяльності місці, крім лотків і прилавків, котрі надаються в оренду суб'єктам господарювання – фізичним особам та розташовані в межах спеціалізованих підприємств сфери торгівлі – ринків усіх форм власності;

- стаціонарна, малогабаритна і пересувна автозаправна станція, заправний пункт, який здійснює торгівлю нафтопродуктами, скрапленим та стиснутим газом;

- фабрика-кухня, фабрика-заготівельня, їдальня, ресторан, кафе, закусочна, бар, буфет, відкритий літній майданчик, кіоск, інший пункт ресторанного господарства;

- оптова база, склад-магазин, інші приміщення, які використовуються для здійснення оптової торгівлі за готівку, інші готівкові платіжні засоби та з використанням платіжних карток (підп. 14.1.211 п. 14.1 ст. 14 ПКУ).

Отже, у зв'язку з цим, якщо інтернет-торгівля за готівку відбувається зі стаціонарних об'єктів (магазинів, складів) або з використанням пересувної торговельної мережі (з доставкою товарів кур'єром покупцям додому і проведенням готівкових розрахунків в місці доставки (консультація в розд. 120.01 Єдиної бази податкових знань)), то суб'єкти господарювання, які здійснюють таку торговельну діяльність, є платниками збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності, у

зв'язку з чим повинні придбати торговий патент у порядку, встановленому ст. 267 ПКУ.

При цьому зауважимо, що торговий патент придбавається окремо для кожного пункту продажу товарів (підп. 267.4.6 п. 267.4 ст. 267 ПКУ).

Відповідно до п. 267.6 ст. 267 ПКУ оригінал торговельного патенту повинен бути розміщений на фронтальній вітрині магазину, а за її відсутності – біля реєстратора розрахункових операцій. Торговий патент, виданий для провадження торговельної діяльності з використанням пересувної торговельної мережі (автомагазини, розвозки тощо) повинен бути розміщений на табличці в автомагазинах. При цьому патент чинний на всій території України.

Звертаємо увагу, що платники єдиного податку всіх груп не платять збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності (п. 297.1 ст. 297 ПКУ).

ВИТРАТИ НА ІНТЕРНЕТ-САЙТ

Для того, щоб розпочати торгівлю через Інтернет, в першу чергу необхідно створити сайт, де буде розміщена інформація про товари, форми для оформлення заказу та інше.

Особливості створення інтернет-сайту детально розглянуто у газеті «Платник податків» за січень 2012 року № 1(1), с. 26.

Тому зараз детальніше зупинимось на тому, що стосується розміщення та обслуговування сайту.

Перш за все зазначимо, що використання сайту неможливе без реєстрації його доменного імені.

Доменне ім'я – це унікальна адреса сайту в мережі Інтернет, наприклад www.platnikpodatkiv.com.ua. Зазвичай доменне ім'я реєструється на термін від одного до декількох років. Після закінчення терміну реєстрації домену його необхідно продовжити, в іншому випадку він видаляється.

Суми, сплачені за первинну реєстрацію доменного імені, в податковому обліку включаються до первісної вартості сайту при його прийнятті на баланс як нематеріального активу. Адже доменне ім'я безпосередньо пов'язане з сайтом, без якого неможливе його повноцінне функціонування.

Оплата наступних продовжень реєстрації доменного імені буде поетапно списуватися на витрати на збут в періоді її здійснення, відповідно до бухгалтерського обліку (абз. «з» підп. 138.10.3 п. 138.10 ст. 138 ПКУ).

Для того щоб зробити сайт доступним інтернет-користувачам, підприємству необхідно розмістити його на сервері. Зазвичай сайт розміщують на сервері організації-провайдера, яка надає послуги хостинга.

Хостинг – послуга з розміщення чужого веб-сайту на своєму веб-сервері.

Плата за послуги хостингу в податковому обліку враховується у складі витрат на збут в періоді їх здійснення. Але підприємство може придбати власний сервер і розмістити на ньому свій сайт. У цьому випадку набутий сервер у податковому обліку враховуватиметься у складі основних засобів

організації (група 4), а його вартість буде погашатися шляхом нарахування амортизації.

Для успішної роботи інтернет-магазину необхідно постійно шукати покупців. Це досягається за допомогою виконання комплексу певних заходів, званих **просуванням сайту в мережі Інтернет**. Просування сайту здійснюється шляхом його реєстрації в різних пошукових системах, обміну посиланнями з іншими сайтами, розміщення рекламних банерів і текстової реклами на інших сайтах і т. п.

Витрати по просуванню сайту в податковому обліку також відносяться до складу витрат на збут.

ВИТРАТИ НА ДОСТАВКУ ТОВАРУ

Важливою складовою у витратах інтернет-магазину є витрати на доставку товарів покупцям. Найчастіше власники інтернет-магазинів пропонують покупцям декілька варіантів доставки товарів на їх вибір, а саме:

- отримання товару в магазині (складі, офісі) продавця;

- доставка товару кур'єром додому (для чого може бути створена власна кур'єрська служба або можуть залучатися сторонні транспортні організації);

- доставка поштою.

Витрати на доставку власною кур'єрською службою, а саме витрати на проїзні квитки для кур'єрів, зарплата для них, витрати на придбання паливно-мастильних матеріалів (далі – ПММ) для автомобілів, які здійснюють доставку товарів, а також витрати на їх ремонт (у розмірі, який не перевищує 10% від балансової вартості всіх основних засобів на початок року) визнаються в податковому обліку і включаються до складу витрат на збут.

Витрати на проїзні квитки компенсуються кур'єрам при складанні авансового звіту, датою виникнення цих витрат буде дата авансового звіту. Витрати на виплату кур'єрам зарплати і нарахування на неї визнаються на день нарахування зарплати, що оформляється відповідними відомостями. Витрати на придбання ПММ для автомобілів, які здійснюють доставку товарів, визнаються на дату їх списання на підставі подорожніх листів, а витрати на ремонт таких автомобілів визнаються на момент підписання акта про ремонт.

У разі доставки товарів залученою кур'єрською службою, витрати визнаються на момент підписання акта виконаних робіт та також відображаються у складі витрат на збут, а сума вхідного податку на додану вартість (далі – ПДВ) включається до складу податкового кредиту відповідно з урахуванням норм ст.ст. 198, 201 ПКУ.

РОЗРАХУНКИ З ПОКУПЦЯМИ

Покупці інтернет-магазинів можуть розраховуватися за товар зручним для них способом. Так розраховуватися можна готівкою, а також за допомогою безготівкового розрахунку, банківських платіжних карток або електронних грошей.

При **готівковому розрахунку** покупець розплачується за товар готівкою у офісі продавця чи

безпосередньо з кур'єром при доставці товару додому.

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 06.07.1995 р. № 265/95-ВР (далі – Закон № 265/95-ВР) суб'єкти господарювання, які здійснюють розрахункові операції в готівковій та/або в безготівковій формі (із застосуванням платіжних карток, платіжних чеків, жетонів тощо) при продажу товарів (наданні послуг) у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг зобов'язані застосовувати реєстратори розрахункових операцій в місці проведення розрахунків.

Тому у разі коли розрахунки за товар проводяться вдома у споживачів, для проведення готівкових розрахунків кур'єр, який доставляє товар, повинен мати при собі РРО.

Однак, при дотриманні певних умов, у цьому випадку можна обійтися і без РРО та проводити розрахунки вдома у покупців з використанням тільки розрахункових книжок (далі – РК) та книг обліку розрахункових операцій (далі – КОРО).

Так, у випадку коли річний обсяг розрахункових операцій від пересувної торгівлі (роздрібною торгівлі) за межами стаціонарних приміщень, здійснюваної через засоби пересувної торговельної мережі (зокрема, автомагазини, авторозвозки і т. п.) у суб'єкта господарювання (у цілому від усіх «пересувних» пунктів) не перевищує 200 тис. грн, такому суб'єкту дозволяється проводити розрахунки без РРО, але з використанням КОРО та РК (ст. 10 Закону № 265/95-ВР).

Також без застосування РРО мають право працювати платники єдиного податку 1-ї та 3-ї груп (п. 296.10 ст. 296 ПКУ). Але зазначимо, що на вимогу покупця такі підприємці повинні видавати підтверджуючий документ у довільній формі (з датою продажу), наприклад: товарний чек, товарну накладну, розрахункову квитанцію тощо.

Крім того, зазначимо, що РРО не потрібен, якщо:

- покупці оплачують товар безготівковим способом, вносячи готівкові кошти в касу банку (з подальшим зарахуванням коштів на поточний рахунок продавця);

- товари доставляються поштою (коли розрахунки для продавця – надходження грошей на поточний рахунок – також виявляються безготівковими).

У випадку **безготівкового розрахунку** такий розрахунок здійснюється банківським платіжним дорученням через банк, із зарахуванням коштів на поточний рахунок продавця, включаючи безготівкову оплату післяплатою через відділення зв'язку. Якщо товар доставляється покупцю поштою – для покупця такий розрахунок є готівковим.

Розрахунки можуть відбуватися також за допомогою **банківських платіжних карток** (далі – БПК). Розрахунок може здійснюватися через спеціальний пристрій (портативний імпринтер), який знаходиться у кур'єра при доставці ним товару, або як оплата безпосередньо БПК на сайті (в такому випадку інтернет-продавцю потрібно укласти з обслуговуючим

банком договір інтернет-еквайрінгу для зарахування коштів, котрі надходять з БПК покупців, на рахунок продавця).

Останнім часом набувають популярності розрахунки за товар за допомогою електронних грошей.

Електронні гроші – одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі (ст. 15 Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування платіжних систем та розвитку безготівкових розрахунків» від 18.09.2012 р. № 5284-VI (далі – Закон № 5284-VI)).

Особливо зручний цей спосіб оплати при придбанні товарів, які не мають речової форми (програмне забезпечення), або послуг. Платежі електронними грошима здійснюються практично моментально, і покупець, зробивши платіж, фактично відразу може отримати в своє розпорядження куплений товар (наприклад, можливість скачати програмне забезпечення) або послугу (наприклад, отримати доступ до потрібної інформації).

Для проведення операцій з електронними грошима платнику податків необхідно зареєструватися в одній з електронних платіжних систем. Серед систем, які працюють в Україні, можна відзначи-

ти такі, як: Webmoney, LiqPay, «Інтернет.Гроші» і «Приват24».

Відповідно до Інструкції про порядок відкриття, використання та закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 12.11.2003 р. № 492, реєстрація в платіжній системі не прирівнюється до банківського розрахункового рахунку. Нагадаємо, що електронні гроші у вигляді облікового запису зберігаються в платіжній системі як грошові вимоги до емітента. Вони можуть бути використані тільки в рамках конкретної системи, в той час як гроші з розрахункового поточного рахунку можуть бути використані для розрахунків з будь-якими особами.

Загальна схема здійснення розрахунків електронними грошима виглядає наступним чином. Сторони розрахунків повинні завантажити та встановити на свої комп'ютери спеціальне програмне забезпечення, яке має назву «електронний гаманець». Такі «гаманці» мають бути зареєстровані в одній платіжній системі, за допомогою якої здійснюватимуться платежі. Покупець при оплаті товару електронними грошима переказує їх зі свого «гаманця» в «гаманець» інтернет-магазину.

Покласти реальні гроші в «електронний гаманець» можна за допомогою банківського переказу на розрахунковий рахунок оператора платіжної системи або за допомогою передплачених карток.

PRO
news
golovneБудь в курсі
ГОЛОВНИХ ПОДІЙ

ЧИТАЙ новини на сайті

www.progolovne.com.ua

Переведення отриманих «електронних» грошей назад у реальні гроші (виведення грошових коштів з системи) проводиться за допомогою банківського переказу з розрахункового рахунку оператора платіжної системи.

Зазначимо, що з точки зору діючого законодавства, а саме відповідно до Закону № 5284-VI та Положення про електронні гроші в Україні, затверженому постановою Правління Національного банку України від 04.11.2010 р. № 481 (далі – Положення № 481), випуск та використання електронних грошей мусять відповідати нижчезазначеним вимогам.

1. Випуск електронних грошей в Україні може здійснювати виключно банк. Банк, що здійснює випуск електронних грошей, бере на себе зобов'язання з їх погашення (п.15.1 ст.15 Закону № 5284-VI).

2. Банк, що має намір здійснювати випуск електронних грошей, зобов'язаний до початку їх випуску узгодити з Національним банком України правила використання електронних грошей у порядку, установленому нормативно-правовим актом Національного банку України (п. 15.2 ст. 15 Закону № 5284-VI).

3. Банк має право здійснювати випуск електронних грошей, номінованих лише в гривнях, та на суму, яка не перевищує суму отриманих ним грошових коштів (п.15.3 ст.15 Закону № 5284-VI).

4. Порядок здійснення операцій з електронними грошима та максимальна сума електронних грошей на електронному пристрої, що перебуває в розпорядженні користувача, визначаються нормативно-правовими актами Національного банку України (п. 15.2 ст. 15 Закону № 5284-VI). Так сума електронних грошей на електронному пристрої, який не може поповнюватися, не повинна перевищувати 2000 гривень та сума електронних грошей на електронному пристрої, який може поповнюватися, не повинна перевищувати 8000 гривень (п. 2.4 ст. 2 Положення № 481).

5. Користувачем електронних грошей може бути суб'єкт господарювання або фізична особа.

6. Користувач – суб'єкт господарювання має право використовувати електронні гроші для здійснення оплати товарів, робіт та послуг. Отримувати електронні гроші та пред'являти їх до погашення він може лише в обмін на безготівкові кошти.

7. Користувач – фізична особа має право використовувати електронні гроші для здійснення оплати товарів, робіт та послуг і переказувати електронні гроші іншим користувачам – фізичним особам. Отримувати електронні гроші та пред'являти їх до погашення він може в обмін на готівкові або безготівкові кошти.

8. Суб'єкт господарювання, який приймає електронні гроші як оплату платежу за товари, роботи, послуги, має право використовувати отримані електронні гроші виключно для обміну на безготівкові кошти або повертати їх користувачам у разі повернення ними (відповідно до Закону № 1023-XII) товарів, придбаних за електронні гроші (п.15.1 ст. 15 Закону № 5284-VI).

ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ ПРОДАЖУ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ ІНТЕРНЕТ

Правила відображення доходів та витрат, податкових зобов'язань та податкового кредиту з ПДВ у продавця та покупця товарів (послуг) при готівковому та безготівковому способі розрахунку чітко визначені Податковим кодексом України.

Так, відповідно, до підп. 136.1.1. п. 136.1 ст. 136 ПКУ в податковому обліку **продавця** сума попередньої оплати та аванс, отримані у рахунок оплати товарів (виконаних робіт, наданих послуг), не враховуються для визначення об'єкту оподаткування. Відповідно до п. 137.1 ст. 137 ПКУ дохід продавця збільшується на дату переходу до покупця права власності на товар або дату складання акту чи іншого документа, який підтверджує виконання робіт/надання послуг. У періоді визнання доходів собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт включається до складу витрат такого платника податку (п. 138.4 ст. 138 ПКУ).

У податковому обліку покупця товару/послуг суми попередньої оплати товарів (робіт, послуг) у його «податкові» витрати не включаються згідно з підп. 139.1.3 п. 139.1 ст. 139 ПКУ. Визнаються такі витрати у тому звітному періоді, коли будуть визнані доходи від реалізації придбаних товарів, виконаних робіт, наданих послуг (п. 138.4 ст. 138 ПКУ) або ж у тому звітному періоді, у якому вони були понесені, згідно з правилами ведення бухгалтерського обліку (п. 138.5 ст. 138 ПКУ).

Що стосується **ПДВ**, то податкові зобов'язання продавця – платника цього податку відображаються за першою подією. Тобто або на дату зарахування коштів від покупця на банківський рахунок (як оплата товарів/послуг, що підлягають постачанню), а в разі постачання товарів/послуг за готівку – на дату оприбуткування коштів у касі платника податку, а в разі відсутності такої – на дату інкасації готівки у банківській установі, що обслуговує платника податку або на дату відвантаження товарів (абз. «а», «б» п. 187.1 ст. 187 ПКУ).

Відповідно подією, яка призводить до виникнення права на податковий кредит у покупця, буде або списання коштів з його рахунку на оплату таких товарів/послуг або отримання ним товарів/послуг, що підтверджено податковою накладною (п. 198.2 ст. 198 ПКУ).

Інша ситуація, коли розрахунки здійснюються **електронними грошима**.

Податковий облік операцій з електронними грошима мало відрізняється від обліку операцій при безготівковому розрахунку. Витрати, як і доходи, при таких операціях визнаються згідно з вимогами Податкового кодексу.

Підпунктом 14.1.202 п. 14.1 ст. 14 ПКУ встановлено, що продаж (реалізація) товарів – це будь-які операції, які здійснюються у відповідності з договорами купівлі-продажу, міни, поставки та іншими господарськими, цивільно-правовими договорами, які передбачають передачу прав власності на такі товари за плату або компенсацію незалежно від строків

її надання, а також операції безкоштовного надання товарів.

Відповідно до п. 135.2 ст. 135, п. 138.2 ст. 138 ПКУ, доходи та витрати, які враховуються для визначення об'єкта оподаткування, визнаються на підставі первинних документів, що підтверджують отримання платником податку доходів або здійснення витрат, обов'язковість ведення і зберігання яких передбачена правилами ведення бухгалтерського обліку, та інших документів, встановлених розд. II ПКУ.

Доходи від реалізації товарів визнаються на дату переходу покупцеві права власності на такий товар. Витрати, які формують собівартість реалізованих товарів, визнаються витратами того періоду, в якому визнано доходи від реалізації таких товарів.

Перечислення ж коштів банку-емітенту електронних грошей або агенту, який здійснює розповсюдження таких електронних грошей, а також зворотний обмін електронних грошей на гривні у податковому обліку не відображається. Але у випадках якщо банк-емітент утримує комісію, то її сума відноситься до витрат відповідно до вимог розд. III ПКУ.

Стосовно податкових **зобов'язань з ПДВ продавця та податкового кредиту покупця** зазначимо наступне.

Продавцю податкові зобов'язання нараховуються на дату фактичного відвантаження товарів (ст. 187 ПКУ). У цьому ж періоді у покупця виникає право на податковий кредит (ст.ст. 198, 201 ПКУ).

Операції з перерахування грошових коштів емітенту/агенту з метою покупки електронних грошей, зарахування таких електронних грошей на електронний пристрій, який знаходиться у власності користувача, операції з погашення електронних грошей емітентом шляхом зарахування еквівалентної суми грошових коштів на банківський рахунок користувача відповідно до підп. 196.1.5 п. 195.1 ст. 195 ПКУ податком на додану вартість не обкладаються.

Усі перераховані операції відносяться до операцій з розрахунково-касового обслуговування (п. 8 Переліку типових операцій з розрахунково-касового обслуговування, які відповідно до підп. 196.1.5 п. 196.1 ст. 196 ПКУ не є об'єктом оподаткування від 15.11.2011 р. № 400).

Комісія емітента, яка стягується при придбанні та погашенні електронних грошей, також, згідно з абзацом першим підп. 196.1.5 п. 196.1 ст. 196 ПКУ, відноситься до необ'єктних операцій.

Наприкінці наведемо числові приклади бухгалтерського і податкового обліку купівлі/продажу товарів через Інтернет у продавця та покупця.

Приклад 1

Покупець придбав в інтернет-магазині кондиціонер вартістю 4800 грн (в т. ч. ПДВ – 800 грн) за електронні гроші. Собівартість кондиціонера – 3000 грн.

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн	Бухгалтерський облік		Податковий облік	
			Дт	Кт	Доходи	Витрати
У покупця						
1	Придбання електронних грошей	4800	333	311	–	–
2	Оплачено товар	4800	371	333	–	–
		800	641-ПДВ	644		
3	Отримання товару	4000	1551	631	–	–
		800	644	631		
4	Взаємозалік заборгованостей	4800	631	371		
1	Отримано електронні гроші як оплату за товар	4800	333	681	–	–
		800	643	641-НДС		
2	Відвантажено товар	4800	361	702	4000	–
		800	702	643		
3	Товар списано зі складу	3000	902	281	–	3000
4	Взаємозалік заборгованостей	4800	681	361	–	–
5	Погашення електронних грошей	4800	311	333	–	–

Приклад 2

Покупець замовив в інтернет-магазині кондиціонер вартістю 4800 грн (в т. ч. ПДВ – 800 грн). Собівартість кондиціонера – 3000 грн. Товар доставлено покупцеві залученою кур'єрською службою, вартість послуг якої складає 300 грн, в т. ч. ПДВ. Готівкові розрахунки за товар проведено в офісі покупця.

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн	Бухгалтерський облік		Податковий облік	
			Дт	Кт	Доходи	Витрати
У покупця						
1	Отримання товару	4000	152	631	–	–
		800	641-ПДВ	631		
2	Оплачено товар готівкою	4800	631	301	–	–
У продавця						
1	Відвантаження товару покупцю	4800	361	702	4000	–
		800	702	641-ПДВ		
2	Списання товару зі складу	902	281	3000	–	3000
3	Оплачено товар готівкою	333	361	4800	–	–
4	Внесення грошей на розрахунковий рахунок	311	333	4800	–	–
5	Підписано акт виконаних робіт з доставки	250	93	631	–	250
		50	641-ПДВ	631	–	–
6	Оплачено кур'єрські послуги	300	631	311	–	–

О. Сухарська

ВИКОРИСТАНІ НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ

ПКУ – Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.

Закон № 1023-XII – Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 р. № 1023-XII.

Закон № 265/95-ВР – Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 06.07.1995 р. № 265/95-ВР.

Закон № 996-XIV – Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV.

Закон № 1775-III – Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 01.06.2000 р. № 1775-III.

Закон № 755-IV – Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» від 15.05.2003 р. № 755-IV.

Закон № 5284-VI – Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування платіжних систем та розвитку безготівкових розрахунків» від 18.09.2012 р. № 5284-VI.

Стандарт – Національний стандарт України ДСТУ 4303:2004 «Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та визначення понять».

Наказ № 723 – Ліцензійні умови провадження господарської діяльності виробництва лікарських засобів, оптової, роздрібною торгівлі лікарськими засобами, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 31.10.2011 р. № 723.

Порядок № 833 – Порядок провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 15.06.2006 р. № 833.

Правила № 185 – Правила роздрібною торгівлі продовольчими товарами, затверджені наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 11.07.2003 р. № 185.

Правила № 103 – Правила продажу товарів на замовлення та поза торговельними або офісними приміщеннями, затверджені наказом Міністерства економіки України від 19.04.2007 р. № 103.

Правила № 104 – Правила роздрібною торгівлі непродовольчими товарами, затверджені наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 19.04.2007 р. № 104.

Правила № 270 – Правила надання послуг поштового зв'язку, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 05.03.2009 р. № 270.

Положення № 481 – Положення про електронні гроші в Україні, затверджене постановою Правління Національного банку України від 04.11.2010 р. № 481.

Інструкція № 492 – Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затверджена постановою Правління Національного банку України від 12.11.2003 р. № 492.